

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

“РЎЙХАТГА ОЛИНДИ”

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

“1” ИЮЛЬ 2003 й.

“ТАСДИҚЛАНДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

“8” ИЮЛЬ 2003 й.

**SOLIQ MUNOSABATLARINI OPTIMALLASHTIRISH
fanidan
DASTUR**

**Oliy ta'limning 340000 – “Biznes va boshqaruv” ta'lim sohasidagi
5A340801 – “soliqlari va soliqqa tortish” magistratura
mutaxassisligi uchun**

Tashkent – 2003

Tuzuvchilar: i.f.n., Toshmurodova B.E.
Taqrizchilar: i.f.n. X.Shennaev
i.f.n., dots. P.Saidxo'jaev

"Soliq munosabatlarini optimallashtirish" fanining asosiy maqsadi oliy o'quv yurtlari magistrantlaridan hozirgi bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiy dastaklaridan biri bo'lgan soliq munosabatlarining shakllanish holati, uning iqtisodiy mohiyati, ahamiyati hamda soliqqa tortish munosabatlarini takomillashtirishni o'rgatish va tadqiq etishdan iboratdir. "Soliq munosabatlarini optimallashtirish" fanining vazifasi magistrantlarda shakllangan soliq to'g'risidagi bilimlarini mustahkamlash, shuningdek bu bilim va ko'nikmalarini soliqqa tortish amaliyotida qo'llay olishni hamda iqtisodiy bilim doiralarini chuqurlashtirishdan iboratdir.

Основной целью предмета "Оптимизация налоговых отношений" является ознакомление магистров института в условиях рыночных отношений с усовершенствованиями налоговой системы, а также значение и экономическая сущность налогового механизма. Задачей предмета "Оптимизация налоговых отношений" является усиление сформировавшихся знаний налоговой системе и их применение на практике, а также расширение сфер экономических знаний.

Subject of "Taxes and taxation" is thought as specialized subjects of "taxes and taxation" based on High education's state standards. In process of teaching this subject, character of taxes and nontax payments of juridical and corporal persons, calculation of taxes and nontax payments and orders of paying to budget are lightened. Especially calculation of taxes and nontax payments of juridical and corporal persons, presentation of calculations and orders of payments are learned practically and deeply. This example program is approved and confirmed by Ministry of High and Secondary Education of Republic of Uzbekistan.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 25 aprel 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlararo ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

"Soliq munosabatlarini optimallashtirish" fanining predmeti Respublikamizda shakllangan va amal qilayotgan soliq munosabatlari. Shuningdek, soliq munosabatlarini belgilovchi soliq qonunchiligi; soliq munosabatlarini optimallashtirish bo'yicha turli davlatlarda, shu jumladan, O'zbekistonda yaratilgan mumtoz va zamonaviy iqtisodiy nazariyalar va ilmiy qarashlar; soliq tushumlari tahlili bo'yicha to'plangan amaliy materiallar; soliqlar va yig'implarning korxonalar moliyaviy faoliyatiga ta'siri bo'yicha tahliliy materiallar va boshqalar hisoblanadi.

Soliq munosabatlarini optimallashtirish fani o'quv dasturida o'z mazmuniga ko'ra ilmiy qarashlar va tahlillar, bahs va munozara, tegishli xulosa va turli takliflardan iboratligi tufayli unga ilmiy fan sifatida qarash mumkin. Shu tufayli bu fan dasturi mustaqil fikrlovchi, soliq munosabatlarining tashkil etilishi va rivojlanish jarayoniga tahliliy nuqtai nazardan yondashuvchi, soliq munosabatlarini optimal tashkil etishda ishtirok eta oluvchi soliq xodimlarini tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Soliq munosabatlarini optimallashtirish fani boshqa bir qator fanlar bilan uzviy bog'langan. Bu fanni o'rganish va o'zlashtirish magistrlardan mustahkam boshlang'ich bilim va ko'nikmalarni talab qiladi. Shu tufayli magistrlar quyidagi fanlarni ham chuqur o'zlashtirgan bo'lishlari kerak. "Iqtisodiy nazariya", "Soliq nazariyasi", "Moliya nazariyasi", "Soliq va soliqqa tortish", "Buxgalteriya hisobi va audit", "Xorijiy mamlakatlar soliq tizimi". Shuningdek, "Iqtisodiy tahlil", "Informatsion texnologiyalar" va boshqalar.

Umumiy va o'quv ishlari turlari bo'yicha hajmi

Oliy kasbiy ta'limning davlat standartlariga muvofiq mazkur kursga 72 soat xajmida vaqt ajratilgan. Uning 36 soati ma'ruza, 36 soati amaliy mashg'ulot, 36 - mustaqil ta'lim soatlari ajratilgan.

2. FAN DASTURI

Ma'ruza matnlari uchun mavzular

Soliq funksiyalaridan iqtisodiyotni tartiblashda foydalanish mexanizmidan samarali foydalanish masalalari

Bozor iqtisodiyoti sharoitida soliq funksiyalaridan foydalanish nisbatining o'zgarishi. *Soliqlar vositasida iqtisodiyotni tartiblash mexanizmining mohiyati.* Soliqlar vositasida iqtisodiy jarayonlarga ta'sir etish usullari. Soliqlar vositasida iste'molga ta'sir etish. Soliqlar vositasida jang'arishga ta'sir etish. Soliqlar vositasida taklifga (ishlab chiqarishga) ta'sir etish. Eksportga va importga ta'sir etish. Proteksionizm siyosati moxiyati va undan iqtisodiyotni rivojlantirishda oqilona foydalanish masalalari. Xorijiy sarmoyaga oqimiga ta'sir etish. *Iqtisodiyotni rivojlantirishni ta'minlashda soliq mexanizmidan foydalanishni takomillashtirish masalalari.*

Soliq munosabatlarini optimallashtirish bo'yicha iqtisodiy nazariyalar va kontseptsiyalar

Soliqning umumiy va xususiy nazariyalari. Umumiy nazariya turlari. Almashuv nazariyasi (o'rta asr). Atomistik nazariya. Ehtiyojni qondirish nazariyasi. Sug'urta mukofoti sifatidagi soliq nazariyasi. Mumtoz nazariya. Soliq nazariyasida mumtoz iqtisodchilar qarashlari va ulardan jahon iqtisodiyotida foydalanish natijalari. Keyns nazariyasi: ularning ijobiy va salbiy xususiyatlari. Monetaristik nazariya. Neoklassik nazariya. "talab va taklif" nazariyasi. Xususiy nazariyalar tarkibi. To'g'ri va egri soliqqa tortish nisbati nazariyasi. Yagona soliq nazariyasi. Proportsional va progressiv soliqqa tortish nazariyasi. Soliq yukini o'tkazish nazariyasi.

Coliqqa tortishning zamonaviy nazariyalari: mohiyati va mazmuni. Soliqqa tortishining zamonaviy nazariyalaridan O'zbekiston respublikasi soliq siyosatida foydalanish imkoniyatlari va to'siqlari.

O'zbekiston Respublikasida soliq siyosatini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari

Soliq siyosati to'g'risida tushuncha. Samarali soliq siyosatining yuritishda davlatning etakchilik roli. *O'zbekiston Respublikasi soliq siyosatining ustivor yo'nalishlari.* Samarali soliq siyosatini yuritishda e'tiborga olinishi muhim bo'lgan omillar. Iqtisodiyotni erkinlashtirish talablaridan kelib chiqib soliq siyosati takomillashtirish masalalari. Bozor sharoitda iqtisodiyotni rivojlantirishdagi tadbirlarda soliq siyosatining o'rni.

Soliq munosabatlarini optimallashtirishda soliq yukini muvofiqlashtirish masalalari

Soliq yuki to'g'risidagi tushuncha. Soliq og'irligi va uni holatini belgilovchi omillar. *Soliq guruhlarining soliq yukiga ta'siri.* *Soliq yukini aniqlash usullari.* Soliq ogirligining korxonaning moliyaviy xo'jalik faoliyatiga ta'siri tahlili. Soliq to'lovchilarga nisbatan soliq yukini optimallashtirish yo'nalishlarini ishlab chiqish. Soliq yukining taqsimlanishi tushunchasi. Iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasida soliq ogirligining taqsimlanishi holatining tahlili. Respublikamizdagi iqtisodiy vaziyatda soliq yukining ishlab chiqaruvchi, sotuvchi va iste'molchi o'rtasida taqsimlanishini aniqlash. *Byudjet daromadlarini shakllantirishda, va soliq tushumlari uzluksizligini ta'minlashda soliq ogirligining muhimligi.*

Soliq imtiyozlaridan samarali foydalanishni takomillashtirish masalalari

"Soliq imtiyozi" to'g'risida tushunchani talqin etilishi. *Soliq imtiyozlari va ularni joriy etishning nazariy va amaliy asoslari va muammolari.* Soliqlardan beriladigan imtiyozlarning guruhlanishi. Imtiyozni taqdim etish usuliga qarab guruhlash. Imtiyozni taqdim etish maqsadiga karab guruhlash. Soliq imtiyozlarini taqdim etishga asos bo'luvchi hujjatlar. Soliq kodeksi. Xalqaro kelishuvlar. Prezident Farmonlari. Vazirlar Mahkamasining qarorlari. Hukumat komissiyasining xisob-kitoblar mexanizmini takomillashtirish va byudjetga to'lovlar mexanizmini mustahkamlash bo'yicha qarorlari bo'yicha imtiyozlar va ularning mohiyati. Soliq imtiyozlarini korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'sirini tahlil qilish. Yuridik shaxslarning soliqlar bo'yicha imtiyozlarining daromad (foydaning) shakllanishiga ta'siri. Qo'shilgan qiymat solig'i imtiyozlaridan foydalanish xolatining ijtimoiy jaryonlarga va qtisodiy jarayonlarga ta'sirini tahliliy baxolash. Jismoniy shaxslar daromad solig'idan foydalanish xolatiga baxo berish. *Resurs soliqlari bo'yicha imtiyozlarining moxiyati va ahamiyati.* *Imtiyozlardan samarali foydalanish yo'llari.*

Soliqlarni hisoblash va to'lash tartibini takomillashtirish masalalari

Soliq to'lovlarini hisoblash usullari. *Soliqlarni to'lov manbaida hisoblash va uning afzalliklari.* *Soliqni daromad olganidan keyin to'lash.* Soliqni qat'iy tartibda to'lash. Renta to'lovlari. Soliqlarni hisoblashda soliq stavkalarining qo'llanilishi. Yuridik shaxslar daromad foyda solig'ini hisoblash va to'lash tartibidagi muammolar. Qo'shilgan qiymat solig'ini hisoblash xususiyatlarining ayrim iqtisodiy muammolar bilan bog'liqligi. Soliqlarni hisoblash va to'lash tartibini takomillashtirish.

Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali moliyaviy faoliyatni muvofiqlashtirish tartibi

Proportsional, progressiv, regressiv, nollik stavkalardan keng foydalanish. Regressiv soliq stavkasi va uning ishlab chiqarishning iqtisodiy rag'batlantirishdagi ahamiyati. *Soliq stavkalarini tabaqalashtirishni takomillashtirish.* Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali daromadlarni barqrorlashtirish. Soliq stavkalarini turlari va qo'llash tartiblari. Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali moliyaviy faoliyatga ta'sir etish. Tabaqalashtirish orqali soliq stavkalarini optimallashtirish. *O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligida tabaqalashtirilgan soliq stavkalaridan foydalanish holati va takomillashtirish yo'nalishlari.*

Soliq munosabatlarini optimallashtirishda soliq organlari xodimlarining huquqiy bilimini oshirishning ahamiyati

Moliya huquqi, soliq huquqi bilimlarining soliq organlari xodimlari faoliyatidagi ahamiyati. Xuquqiy bilimlarning ijtimoiy va xususiy yo'nalishlarini tahlil qilish hamda o'rganish. Fuqarolarning huquqiy saviyasi bilan ma'lum vakolatlarga ega bo'lgan davlat idoralari, shu jumladan soliq idoralari xodimlari huquqiy saviyasining bog'liqligi. *Soliq idoralari xuquqiy bilimi darajasining respublikamiz soliq qonunchiligini takomillashtirishdagi rolini oshirish masalalari.*

3. AMALIY MASHG'ULOTLAR MAVZULARI

Soliq funksiyalaridan iqtisodiyotni tartiblashda foydalanish mexanizmidan samarali foydalanish masalalari

Bozor iqtisodiyoti sharoitida soliq funksiyalaridan foydalanish nisbatining o'zgarishi. Soliqlar vositasida iqtisodiyotni tartiblash mexanizmining mohiyati.* Soliqlar vositasida iqtisodiy jarayonlarga ta'sir etish usullari. Soliqlar vositasida iste'molga ta'sir etish. Soliqlar vositasida jamg'arishga ta'sir etish. Soliqlar vositasida taklifga (ishlab chiqarishga) ta'sir etish. Eksportga va importga ta'sir etish. Proteksionizm siyosati moxiyati va undan iqtisodiyotni rivojlantirishda oqilona foydalanish masalalari. Xorijiy sarmoyaga oqimiga ta'sir etish. Iqtisodiyotni rivojlantirishni ta'minlashda soliq mexanizmidan foydalanishni takomillashtirish masalalari.*

Soliq munosabatlarini optimallashtirish bo'yicha iqtisodiy nazariyalar va kontseptsiyalar

Soliqning umumiy va xususiy nazariyalari. Umumiy nazariya turlari. Almashuv nazariyasi (o'rta asr). Atomistik nazariya. Ehtiyojni qondirish nazariyasi. Sug'urta mukofoti sifatidagi soliq nazariyasi. Mumtoz nazariya. Soliq nazariyasida mumtoz iqtisodchilar qarashlari va ulardan jahon iqtisodiyotida foydalanish natijalari.* Keyns nazariyasi: ularning ijobiy va salbiy xususiyatlari. Monetaristik nazariya. Neoklassik nazariya. "talab va taklif" nazariyasi. Xususiy nazariyalar tarkibi. To'g'ri va egri soliqqa tortish nisbati nazariyasi. Yagona soliq nazariyasi. Proportsional va progressiv soliqqa tortish nazariyasi. Soliq yukini o'tkazish nazariyasi.

Coliqqa tortishning zamonaviy nazariyalari: mohiyati va mazmuni. Soliqqa tortishining zamonaviy nazariyalaridan O'zbekiston respublikasi soliq siyosatida foydalanish imkoniyatlari va to'siqlari.*

O'zbekiston Respublikasida soliq siyosatini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari

Soliq siyosati to'g'risida tushuncha. Samarali soliq siyosatining yuritishda davlatning etakchilik roli. O'zbekiston Respublikasi soliq siyosatining ustivor yo'nalishlari.* Samarali soliq siyosatini yuritishda e'tiborga olinishi muhim bo'lgan omillar. Iqtisodiyotni erkinlashtirish talablaridan kelib chiqib soliq siyosati takomillashtirish masalalari.* Bozor sharoitda iqtisodiyotni rivojlantirishdagi tadbirlarda soliq siyosatining o'rni.*

Soliq munosabatlarini optimallashtirishda soliq yukini muvofiqlashtirish masalalari

Soliq yuki to'g'risidagi tushuncha. Soliq og'irligi va uni holatini belgilovchi omillar. Soliq guruhlarining soliq yukiga ta'siri. Soliq yukini aniqlash usullari. Soliq ogirligining korxonaning moliyaviy xo'jalik faoliyatiga ta'siri tahlili.* Soliq to'lovchilarga nisbatan soliq ogirligining optimallashtirish yo'nalishlarini ishlab chiqish.* Soliq yukining taqsimlanishi tushunchasi. Iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasida soliq ogirligining taqsimlanishi. Soliq yukining ishlab chiqaruvchi, sotuvchi va iste'molchi o'rtasida taqsimlanishi. Byudjet daromadlarini shakllantirishda, va soliq tushumlari uzluksizligini ta'minlashda soliq ogirligining muhimligi.

Soliq imtiyozlaridan samarali foydalanishni takomillashtirish masalalari*

"Soliq imtiyozi" to'g'risida tushunchani talqin etilishi. Soliq imtiyozlari va ularni joriy etishning nazariy va amaliy asoslari va muammolari. Soliqlardan beriladigan imtiyozlarning guruhlanishi. Imtiyozni taqdim etish usuliga qarab guruhlash. Imtiyozni taqdim etish maqsadiga karab guruhlash. Soliq imtiyozlarini taqdim etishga asos bo'luvchi hujjatlar.* Soliq kodeksi. Xalqaro kelishuvlar. Prezident Farmonlari. Vazirlar Mahkamasining qarorlari. Hukumat komissiyasining xisob-kitoblar mexanizmini takomillashtirish va byudjetga to'lovlar mexanizmini mustahkamlash bo'yicha qarorlari bo'yicha imtiyozlar va ularning mohiyati. Soliq imtiyozlarini korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'sirini tahlil qilish. Yuridik shaxslarning soliqlar bo'yicha imtiyozlarining daromad (foydaning) shakllanishiga ta'siri. Qo'shilgan qiymat solig'i imtiyozlaridan foydalanish xolatining ijtimoiy jaryonlarga va qtisodiy jarayonlarga ta'sirini tahliliy baxolash.* Jismoniy shaxslar daromad solig'idan foydalanish xolatiga baxo berish. Resurs soliqlari bo'yicha imtiyozlarining moxiyati va ahamiyati. Imtiyozlardan samarali foydalanish yo'llari.*

Soliqlarni hisoblash va to'lash tartibini takomillashtirish masalalari*

Soliq to'lovlarini hisoblash usullari. Soliqlarni to'lov manbaida hisoblash va uning afzalliklari. Soliqni daromad olganidan keyin to'lash. Soliqni qat'iy tartibda to'lash. Renta to'lovlari. Soliqlarni hisoblashda soliq stavkalarining qo'llanilishi. Yuridik shaxslar daromad foyda solig'ini hisoblash va to'lash tartibidagi muammolar. Qo'shilgan qiymat solig'ini hisoblash xususiyatlarining ayrim iqtisodiy muammolar bilan bog'liqligi. Soliqlarni hisoblash va to'lash tartibini takomillashtirish.*

Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali moliyaviy faoliyatni muvofiqlashtirish tartibi

Proportsional, progressiv, regressiv, nollik stavkalardan keng foydalanish. Regressiv soliq stavkasi va uning ishlab chiqarishning iqtisodiy rag'batlantirishdagi ahamiyati. Soliq stavkalarini tabaqalashtirishni takomillashtirish.* Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali daromadlarni barqrorlashtirish. Soliq stavkalarini turlari va qo'llash tartiblari.* Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali moliyaviy faoliyatga ta'sir etish. Tabaqalashtirish orqali soliq stavkalarini optimallashtirish. O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligida tabaqalashtirilgan soliq stavkalaridan foydalanish holati va takomillashtirish yo'nalishlari.*

Soliq munosabatlarini optimallashtirishda soliq organlari xodimlarining huquqiy bilimini oshirishning ahamiyati*

*Moliya huquqi, soliq huquqi bilimlarining soliq organlari xodimlari faoliyatidagi ahamiyati. Xuquqiy bilimlarning ijtimoiy va xususiy yo'nalishlarini tahlil qilish hamda o'rganish. Fuqarolarning huquqiy saviyasi bilan ma'lum vakolatlarga ega bo'lgan davlat idoralari, shu jumladan soliq idoralari xodimlari huquqiy saviyasining bog'liqligi. Soliq idoralari xuquqiy bilimi darajasining respublikamiz soliq qonunchiligini takomillashtirishdagi rolini oshirish masalalari.**

4. INFORMATsION TEXNIK VOSITALAR

"Soliq munosabatlarini optimallashtirish" fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan, statistik ma'lumotlardan, jumladan, zamonaviy texnik vositalar, kompyuterlar va boshqa informatsion texnik vositalardan keng foydalanish belgilangan.

Ular jumlasiga:

1. Kompyuter;
2. Audio va video jihozlar;
3. Diaproektor;
4. Kodoskop;
5. Grafoproektor;
6. Internet tarmog'i:

- e-mail: mail@finstat.ru
- <http://www.finstat.ru>
- e-mail: valeo@etel.ru
- <http://www.alpina.ru>
- e-mail: alpina@olf.ru

5. O'ZLASHtIRISH NAZORATI

Fanni talabalar qanday o'zlashtirganligini nazorat qilish ishlari joriy, oraliq, yakuniy nazoratlar, test, yozma ish, talaba mustaqil bajargan ishlar konspekti, sxema diagramma grafikalarini baholash orqali olib boriladi.

"Soliq munosabatlarini optimallashtirish" fanidan magistrantlarga 36 soat ma'ruza va 36 soat amaliy mashg'ulot o'tkaziladi. Fan bo'yicha magistrantlarning o'zlashtirishini baholab borish quyidagicha amalga oshiriladi:

Magistrant fan bo'yicha 108 ball to'plash imkoniyatiga ega.

Oraliq baholash jami ballning 35% ini tashkil qiladi, joriy baholash jami ballning 35% ini tashkil etadi, yakuniy baholash jami ballning 30% ini tashkil qiladi.

Oraliq baholashda eng yuqori ball 25.2 ni tashkil etib, ushbu ballning 55% i dan 100% igacha oraligida ya'ni 13.8 dan baldan 25.2 ballgacha to'plash mumkin.

Joriy baholashda ham eng yuqori ballning 55% idan 100% igacha oraligida ya'ni 13.8 balldan 25.2 ballgacha to'plash mumkin.

Yakuniy baholashda esa yuqori ball 21.6 ni tashkil etib magistrant ushbu ballning 55% idan - 100% igacha oralirida ya'ni 11.8 balldan 21.6 ballgacha to'plashi mumkin.

Semestr davomida fan bo'yicha to'plagan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100 - "a'lo";
- 71 - 85 - "yaxshi";

- 55 - 70 - "qoniqarli".

6. ADABIYO TLAR

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi -T.: "Adolat" 1999.
2. O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi - T.: "Adolat" 1999.
3. Karimov I.A. O'zbekiston buyuk kelajak sari. -T.: "O'zbekiston" 1998.
4. Karimov I.A. O'zbekiston : Milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. -T.: O'zbekiston 1996.
5. Shaulov D.Sh. Kan U.T., Soliq qonunchiligi asoslari. -T.: Iqtisodiyot va huquq dunyosi, 2000.
6. Xvan L.B. Soliq huquqi - T.: "Konsauditinform" 2000 y.
7. Beganov V.S., Qurolov M.Ya., Shaulov D.I., Kan U.T. Finansovaya politika, nalogi i nalogooblojenie. -T.: "Mir ekonomiki i pravo" 1998.
8. Toshmurodova B. Soliqlar vositada iqtisodiyotni boshqarish mexanizmi" Monografiya, "Yangi asr avlodi" 2002.
9. Yo'ldoshev, Tursunov. Soliq huquqi, -T.: 2000.
10. Yaxyoev Q.Ya., Soliqqa tortish nazariyasi va amaliyoti -T.: G'.G'ulomov 2000.
11. Brizgalina A.V. Nalogi i nalogovoe pravo. M.: "Analitika press" 1999.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq qonunchiligi bo'yicha normativ aktlar to'plami. 1-2 kism. -T.: 2002.
2. 2002 yil soliqlari va majburiy to'lovlar bo'yicha ma'lumotnoma.- T.: 2002.
3. Malikov T.S. Soliqqa tortishning dolzarb muammolari. -T.: Akademiya, 2002.
4. Smit A. Issledovanie o prirode i prichinax bogatstva narodov. Moskva MP Ekonomika, Klyuch 1998.
5. Mahsulot (ish, xizmat) ishlab chiqarish va sotish harajatlari tarkibi hamda moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'grisidagi nizom.- T.: 1999.